

Tartsayné Németh Nóra

eLEMÉR és a Facebook

Az eLEMÉR projekt során számos interjút készítettünk, gyűjtöttük a jó gyakorlatokat, javaslatokat és ötleteket, amelyeket honlapunkon (<http://ikt.ofi.hu>) közzé is tettünk. Ezek között található az alábbi, Facebookhoz kapcsolódó projekt leírása, amely egyébként az Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesülete által kiírt *Informatika – Szakmaiság – Eredményesség 2012* pályázat díjazottja is. A pályázat rövid leírása:

Madách Imre *Az ember tragédiája* című művét egy zárt facebookos csoporttal dolgoztuk fel. A két hónapon keresztül zajló projektben a két 11. évfolyamos osztály 69 tanulója vett részt. Céлом annak kipróbálása volt, hogyan lehet virtuális térben tanítani, tanulni. A tragédia szereplőit véletlenszerűen rendeltük a diákokhoz, akik létrehozták a szerepüknek és egyedileg választott nevüknek megfelelő adatlapot, életrajzi adatokkal, Facebook-szerű és helyesírású szövegekkel. A kitalált és a valós név kapcsolatát csak a projekt végén fedtük fel. A bejegyzéseket, lájkolásokat, posztolásokat a tanár-adminisztrátor (Ma Dáchimre) értékelte, 10 „szín”-egység jelesre volt beváltható. A diákoknak egyrészt irányított feladatokat kellett megoldaniuk, másrészt a szerepükkel kapcsolatos információkat (idézetek, képek, zenei videók) oszthattak meg. Tanultak memoritert is; színházi rendezéseket, zenei feldolgozásokat, idegen nyelvű fordításokat kerestek, majd megírták a tragédia folytatását, a XVI. színt is. A legnépszerűbb a casting volt: kivel játszatnák el szerepüket. A tanterv szerint erre a témára hivatalosan szánt 4 tanórányi időt a facebookos projekt zárására fordítottuk: interaktív táblás összeállítással, a diákok szóbeli ismertetésével, memoriterekkel, idézetekkel, diákértékeléssel, kilépő kérdéssel, szófelhővel, majd a gimnázium aulájában a képernyőképekből megrendezett kiállítással. A diákok a tanulás újszerűségét emelték ki, előnyként jelezték, hogy nem zanzásított, hanem eredeti szöveget olvastak (nem is egyszer!), saját színüket alaposan megismerték, szorgalmi jelesekhez jutottak irodalomból. Sikerült őket megnyerni az olvasásnak! (Veszelszkiné Huszárik Ildikó, Bibó István Gimnázium, Kiskunhalas. A pályamű letölthető: www.isze.hu)

A projekt kapcsán merült fel a kérdés, hogy vajon mennyire megbízható felület a Facebook oktatási szempontból. Mik az előnyei? Milyen veszélyekkel kell számolni? Milyen írott vagy íratlan szabályok vonatkoznak a Facebook használatára az oktatás területén? Ezekre a kérdésekre keressük a választ a nemzetközi tapasztalatok alapján.

A JOGI ÁLLÁSPONT

A Facebook szabályzata tiltja a hamis profilok létrehozását, és ha ilyet találnak, azt azonnal törlik. Ilyen értelemben alapvetően nem támogatják az elképzelt személyek profiljának létrehozását, még oktatási céllal sem.¹

A másik problémát az jelentheti, hogy 13 éven aluliak nem csatlakozhatnak a Facebookhoz a szabályok szerint. Ennek ellenére több mint 5 millió 10 éven aluli gyereknek van Facebook elérése a felmérések szerint. Egyszerűen hamis születési évet írnak a bejelentkezéskor az adatlapjukra (TÓTH-MÓZER–LÉVAI 2011). Ennek tükrében azonban az általános iskolai korosztályt eleve ki kellene zárni a Facebook használatával kapcsolatos projektekből, hiszen nincs jogosult felhasználói azonosítójuk, és nem lenne etikus, ha a pedagógus biztatná őket hamis adatok megadására.

Több helyen felmerült az a kérdés is, hogy helyes-e, ha tanár és diák ismerősnek vagy barátoknak jelölik egymást a Facebookon. Egyrésztől hasznos lehet, hiszen több mindent tudnak meg egymásról, és azok a tanárok, akik rendszeres használói a közösségi oldalnak, azt állítják, sokkal gyorsabban jut el információ a diákjaikhoz ezen az úton, mint akár e-mailben. A középiskolások számára ugyanis az elektronikus levelezés már ódivatú dolog, és inkább MSN-en vagy közösségi oldalakon tartják a kapcsolatot. A tanár-diák online kapcsolat ellenzői ugyanakkor azzal érvelnek, hogy a Facebookon olyan fényképek és bejegyzések is elérhetők, amelyet nem szeretnének megosztani egymással, például a diákok által az iskolával kapcsolatban tett privát megjegyzések, vagy a tanárokat privát fotókon bejelölő értesítések. Érdekes viták olvashatók a netiketről és a tanár-diák kapcsolatokról a Tanárblogon, Prievara Tibor cikkében és a kommentekben is.² 2011. augusztus 28-ától Missouri államban mindenesetre törvényi szabályozás tiltja a tanároknak, hogy diákjaikkal kapcsolatot tartsanak a Facebookon.³

FACEBOOK AZ OKTATÁSBAN

Az eLEMÉR jó gyakorlatok között megjelenített Facebook-projekt természetesen izgalmas lehetőség, és a részletes leírásból világosan kiderül az is, mekkora hatással van a középiskolásokra a tananyag újszerű feldolgozása. Ez egy olyan lehetőség, amelyet kár lenne veszni hagyni, ezért arra voltunk kíváncsiak, milyen nemzetközi példákat találunk a Facebook oktatásbeli alkalmazására.

Egy történelemtanár, Derrick Waddell, úgy hoz létre történelmi személyeknek Facebook profilt az órán, hogy készített egy Google sablont, amit a diákok kitöltenek. Ez hasonlít a Facebook oldalra, tartalmazza az információs mezőket, de mégsem kerülnek fel hamis ada-

1 Rövid áttekintés a szabályokról angolul itt található: <http://www.slideshare.net/oledhe/facebook-terms-of-use-explained-explored>.

2 [online] <http://tanarblog.hu/internet-a-tanoran/656-facebook-iwiw-es-az-oktatas-jejoelj-vagy-ne-jejoelj> [2012. 11. 05.]

3 [online] <http://mashable.com/2011/07/30/student-teacher-facebook/> [2012. 11. 05.]

tok a hálóra. A sablon ingyen letölthető és használható, bár angolul van. Derrick a blogjában részletes videóútmutatót is ad a sablon tanórai használatához.⁴

További lehetőségek nyílnak a Facebook oktatásbeli használatára olyan oldalakon is, amelyekben kifejezetten hamis adatlapokat lehet létrehozni. Az egyik ilyen oldal a Myfakewall.⁵ Sok történelmi szereplő, híresség hamis oldalát találjuk itt, I. Erzsébet például⁶ nemcsak családtagjait és barátait sorolja fel, de rendszeresen üzeneteket vált testvérel, I. Máriával, de Shakespeare-rel és Sir Francis Drake kapitánnyal is, az üzenőfalán.

Hasonló célokat, azaz történelmi vagy regényszereplők Facebook profiljainak oktatási célú létrehozását tűzte ki céljául egy másik oldal, amelynek neve Fakebook.

Kezdőoldalán egy rövid videón mutatják be az oldal alkalmazását történelemtanításhoz.⁷

A cikk elején említett projekten kívül van más olyan oktatási anyag is, amely a Facebook népszerűségét használja ki. Ilyen például az Árkádia történelmi portálon található, a Jagello-kort körüljáró projekt a 10. évfolyamon tanulók számára.⁸ Két tanóra alatt definíciókkal, térképekkel, információs kártyákkal és letölthető Facebook sablonnal színesített tananyag ez, melyhez tanulmány, részletes óravázlat és letölthető segédanyagok tartoznak.

TILTSUK VAGY TANÍTSUK?

Sok iskolában a Facebook, a Youtube és egyéb közösségi oldalakat egyszerűen központilag letiltottak. A döntés hátterében elsősorban az áll, hogy a gyerekek ne érjék el az oldalakat az iskolai hálózatról. Érdekes kérdés azonban, hogy ez vajon jó megoldás-e, vagy inkább ellenkezőleg, ki kellene aknázni a gyerekek érdeklődéséből eredő motivációt. A diákok ugyanis mindenképp használni fogják ezeket az oldalakat otthon vagy máshol, az viszont nem jellemző rájuk általánosságban, hogy tisztában lennének a Facebook használatának veszélyeivel. A diákok jó esetben a szüleikkel tudnak erről beszélni. Éppen ezért talán érdemes lenne a tiltás helyett foglalkozni a közösségi oldalak használatának veszélyeivel a tanórákon is, hiszen azok, akiket ismerősként felvesszünk, rengeteg személyes információt (születési dátum, e-mail cím, lakhely stb.) tudnak elérni rólunk. Egy angol nyelvű cikk tip-

4 [online] <http://www.teachthecloud.com/2011/02/historical-facebook-tutorial.html>. [2012. 11. 05.]

5 [online] <http://www.myfakewall.com/> [2012. 11. 05.]

6 [online] <http://www.myfakewall.com/w/Elizabeth+I> [2012. 11. 05.]

7 [online] <http://www.classtools.net/fb/home/page> [2012. 11. 05.]

8 [online] http://arkadia.pt.e.hu/tortenelem/tananyag/jagello_kor_tananyag [2012. 11. 05.]

peket ad arra, hogyan leplezhető le, ha egy oldal vagy egy felhasználó valótlan adatokat közöl a Facebookon⁹ Mint például:

- A profilkép. Ha a felhasználó híres – általában női – modell képét használja profilképként, ráadásul csak egy kép van róla, az gyanúra adhat okot.
- Híres ember vagy celeb. Ha ilyen próbál bejelölni ismerősként, az szinte mindig hamis adatot jelent.
- Férfi barátok. Ha a felhasználónak szinte kizárólag férfi barátai vannak, akár több száz is, gyakran hamis profilra utal.
- Csatlakozás dátuma. Érdeemes ellenőrizni, mikor csatlakozott a felhasználó a Facebookhoz. Ha nem olyan régen, és ennek ellenére sok barátja és ismerőse van, a profil hamis lehet.
- Fényképcímkék. Gyanús, ha a profilban szereplő fotók, amelyeken a felhasználó címkézve van, nagyrészt rajzfilmfigurák képei és nem valódi fényképek.
- Kitöltött profiladatok. Érdeemes végigböngészni a felhasználó adatlapján közölt információkat. Ha valaki hamis adatlapot hoz létre, általában nem foglalkozik azzal, hogy az adatlapján részletes és érdekes információk jelenjenek meg.

A közösségi oldalak népszerűsége sok tanárt motivál arra, hogy valahogyan felhasználják oktatási célokra is. Az igény jogos, és sok jó példa van már a tanórai használatra. eLEMÉR célja az is, hogy ezekről hírt adjon, és a tiltás helyett segítse a Facebook tanórai használatát.

⁹ [online] <http://hellboundbloggers.com/2010/05/17/identify-fake-facebook-profiles/> [2012. 11. 05.]